

JERZY FILIP

ur. 1934; Włodawa

Miejsce i czas wydarzeń	Włodawa, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, kirkut we Włodawie, egzekucje Żydów, zakopywanie ciał, palenie zwłok, macewy

Wydarzenia na kirkucie

Myśmy mieszkali gdzieś sto pięćdziesiąt metrów od tego kirkuta, tam było wszystko widać. Później jechały wozy, i wieźli tych nieszczęsnych ludzi, wymordowanych. No i wykopywane były głębokie trzy doły, i po drabinie tam ściągali wszystkich do tych dołów. Później zsypywali. Ale żeby było ciekawiej, to przed wyzwoleniem, to musiał być chyba 1943 rok, bo w 1944, to już mieliśmy front, przeszedł. To przyjechało jakieś specjalne komando, i był ogrodzony ten kirkut, ten cmentarz żydowski, takimi płotami z wikliny, że nie było nic widać, wysokimi. I oni odkopali te wszystkie groby, i te szczątki likwidowali, żeby nie było śladu. Specjalne jakieś oddziały były. To było [zasypywane] wapnem i palone, bo to wykopywali, i z powrotem zasypywali te groby, tak że teraz, to chyba nawet śladów nie ma. Szkoda, że miasto podjęło decyzję o urządzeniu parku miejskiego na terenie kirkuta, cmentarza. Bo to był bardzo stary [cmentarz], przecież to lata okresu baroku, różne macewy były piękne, ozdobne. A z tych macew Niemcy wybudowali też ulicę we Włodawie, między Długą, czy obok Krzyża, tu do rynku. To był ogród pani Marchewy, olbrzymi sad. Akurat ulice nie łączyły się od tej szkoły nawet, co była wybudowana tu koło nas, bo to się nazywało Plac Musztry, a później była tam ulica Długa. I z tych macew z kirkuta wybudowano ulicę. Teraz ona jest wyremontowana, wyasfaltowana, tam stoją te pawilony handlowe chyba, jakaś biblioteka.

Data i miejsce nagrania	2022-03-30, Chełm
Rozmawiał/a	Piotr Lasota
Redakcja	Małgorzata Maciejewska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"